

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Advokatfirmaet Brønner & CO DA
v/Geir Haugen
Fridtjof Nansens plass 7
0123 OSLO

Deres ref

Vår ref
16/848

Dato
7. april 2017

Valffarjohka kraftverk i Fauske kommune - klagesak

Balvatn reinbeitedistrikt v/advokat Geir Haugen klager i brev av 13.8.2015 på Norges vassdrags- og energidirektorats (NVE) vedtak av 16.6.2015 om å gi konsesjon til bygging av Valffarjohka kraftverk.

NVE har vurdert klagen uten å finne grunnlag for å omgjøre sitt vedtak, og har oversendt saken til departementet i brev av 23.10.2015.

1. Bakgrunn

SulisKraft AS søkte 29.8.2013 om tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Valffarjohka kraftverk.

Valffarjohka kraftverk vil utnytte et 235 m høyt fall mellom inntak på kote 370 og kraftstasjon på kote 135 i Valffarjohka. Kraftverket vil ha en installert effekt på inntil 1,5 MW. Det er foreslått slipp av minstevannføring på 80 l/s i perioden 1. mai til 30. september og 20 l/s resten av året. Kraftverket vil med dette ha en årlig produksjon på rundt 3,9 GWh.

NVE har kunngjort søknaden og sendt den på høring sammen med 7 andre småkraftsøknader i Fauske kommune. **Fauske kommune** anbefalte at det gis konsesjon til Valffarjohka kraftverk. **Fylkesmannen i Nordland** uttalte at Valffarjohka kraftverk vil ha moderate skader på temaene biologisk mangfold, landskap og friluftsliv. **Nordland fylkeskommune** anbefalte at det gis konsesjon til Valffarjohka kraftverk. Det ble forutsatt at en ev. utbygging skjer i nært samarbeid med Nordlandsmuseet. **Sametinget** fremmet i høringsuttalelse av 12.12.2013 innsigelse til Valffarjohka kraftverk og 6 av de andre småkraftsakene som ble sendt på høring

samtidig. Sametinget vurderte at tiltakene kan ha vesentlige konsekvenser for reindriften, og at alle søknadene er mangelfulle når det gjelder utredninger og vurderinger av konsekvenser for reindrift. **Balvatn reinbeitedistrikt** uttalte at utbyggingens skadevirkninger ikke er sett i sammenheng med tidligere og planlagte inngrep. Distriktet mente at dette er en saksbehandlingsfeil. Flere foreninger, lag og enkeltpersoner har uttalt seg til Valffarjohka kraftverk og/eller vannkraftutbyggingene i Sulitjelmaområdet generelt. Alle høringsuttalelsene er tilgjengelige via offentlig postjournal.

Søknaden om tillatelse til bygging av Granheibekken kraftverk ble trukket etter høringen. NVE fattet 16.6.2015 vedtak for de resterende 7 søknadene om små vannkraftverk. Det ble gitt konsesjon til Laksåga kraftverk, Sjønståfossen kraftverk og Valffarjohka kraftverk. Søknadene om tillatelse til bygging av Tverråmo kraftverk, Kvannelva og Littj Tverråga kraftverk, Galbmejohka kraftverk og Oterelva kraftverk ble avslått. Balvatn reinbeitedistrikt har påklaget de tre konsesjonene, mens tiltakshaver for Tverråmo kraftverk har påklaget avslaget.

2. NVEs vedtak

NVE har gitt tillatelse til en utbygging Valffarjohka kraftverk. Følgende gjengis fra sammen-
draget i NVEs bakgrunn for vedtak av 16.6.2015:

" ...

I vurderingen av søknaden om Valffarjohka kraftverk har NVE lagt vekt på tiltakets konsekvenser for reindrift, friluftsliv og kulturminner og i hvor stor grad ulempene kan avbøtes. Tiltaket berører også biologiske verdier uten at dette har vært tillagt særlig vekt. Med nærmere fastsatte vilkår mener NVE ulempene ved en utbygging kan avbøtes i tilstrekkelig grad. Fordeler ved tiltaket i form av noe økt fornybar energiproduksjon og lokale ringvirkninger er vektlagt."

3. Klagen

Balvatn reinbeitedistrikt v/advokat Geir Haugen klager i brev av 13.8.2015 på NVEs vedtak om å gi konsesjon til Valffarjohka kraftverk. Følgende gjengis fra klagen:

" ...

Balvatn reinbeitedistrikt har gjennom flere år blitt utsatt for en rekke småkraftprosjekter som samlet sett har påført reindriften betydelige skader og ulemper. I tillegg kommer en rekke andre inngrep slik som hyttebygging og ikke minst mineralling. Det foreligger nå planer om storstilt gruvevirksomhet som vil påføre reindriften svært store skader og ulemper.

På denne bakgrunn må det bli stans når det gjelder nye småkraftprosjekter. Det gjøres gjeldende de samme anførsler i klagen som i mitt brev av 18.12.2013 til NVE.

Det er etter dette ikke gjort forsøk på å rette opp de åpenbare saksbehandlingsfeil.

Det er neppe noen gang vært utarbeidet en så kortfattet og utilstrekkelig reindriftsutredning. Det kreves således en ny og seriøs reindriftsutredning.

Hvis konsesjonene stadfestes kreves det at det opprettes et reindrifsfond (næringsfond) på 1 mill kr, og at Balvatn reinbeitedistrikt får 1 % andel av kraftomsetningen pr. år, jf. ILO konvensjonen art. 15, pkt. 2."

Klager har i brev av 9.11.2015 kommentert NVEs oversendelse av klagene til departementet. Følgende gjengis fra dette brevet:

" ...

Vedrørende Valfarjohka kraftverk må klagemotpartens brev slik det er gjengitt forstås slik at Suliskraft AS gir opp prosjektet. Det må da være riktig å avslå konsesjonen.

Subsidiært må det lite til av motargumenter for å gi klager medhold.

Selv om vilkårene for konsekvensutredning ikke er oppfylt må utbygger med henvisning til SOMB "s uttalelse i sak 2008/961 være pliktig til å foreta en utredning som redegjør for sumeffekten av inngrepene i reinbeitedistriktet. Det er ikke begrenset til bare vassdragsutbygging, men alle typer inngrep.

Balvatn reinbeitedistrikt har ikke tilstrekkelig med kunnskaper om hvordan det vil bli når utbyggingen er ferdig til å kunne uttale seg om de konkrete skadevirkninger. Det skal belyses gjennom en reindrifsutredning."

I forbindelse med departementets behandling av klagen ble det den 17.1.2017 avholdt konsultasjon mellom departementet og Balvatn reinbeitedistrikt.

Reinbeitedistriktet viste til at det av mange årsaker et distrikt hvor det er krevende å drive reindrift. Det er en stor samlet belastning av inngrep i regionen. Hytteutbygginger, kraftutbygginger og ferdsel ifm. jakt og fiske m.m. vanskeliggjør driften. Virkningene av inngrepene blir også ekstra store siden Balvatn er et helårsbeitedistrikt.

Reinbeitedistriktet uttaler at alle inngrep i området må ses i sammenheng for å få et tilstrekkelig grunnlag til å vurdere om skadevirkningene for reindriften er av et slikt omfang at det kommer i strid med folkeretten. Etter distriktets syn er mangelen av en reindrifsutredning en saksbehandlingsfeil. Distriktet mener at terskelen for inngrep er nådd slik at et hvert nytt inngrep kan være folkerettsstridig.

4. Departementets vurdering

Tillatelse til Valfarjohka kraftverk kan gis dersom fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser, jf. vannressursloven § 25 første ledd.

Departementet vil drøfte de merknader som er nødvendig for å begrunne avgjørelsen.

Reindrift

Tiltaksområdet inngår i Balvatn reinbeitedistrikt. Reinbeitedistriktet viste under konsultasjonsmøtet med departementet til at tiltaksområdet for Valfarjohka kraftverk kan

benyttes av rein året rundt. Området blir tidlig bart og nyttes særlig om våren og tidlig om sommeren.

NVE vurderer at en utbygging på nærmere fastsatte vilkår vil ha moderate og akseptable konsekvenser for reindriftsinteressene. Vannveien er planlagt lagt i tunnel fra inntaket på kote 370 ned til kote 330. Resterende strekning vil være nedgravde rør. NVE har satt krav om at inntaket bygges veiløst, at anleggsveien opp til tunnelpåhugget tilbakeføres til kjøresterkt terreng og at anleggsperioden skjer i nært samarbeid med Balvatn reinbeitedistrikt.

Departementet er innforstått med reinbeitedistriktets bekymring for det totale trykket av inngrep og forstyrrelser. Små vannkraftverk, hyttefelt, gruvevirksomhet, ferdsel m.m. kan medføre konflikter i og rundt de aktuelle områdene. Samtidig kan summen av alle små og store arealinngrep forringe reindriftens tilgang til store, intakte trekk- og beiteområder. Departementet påpeker at dette er forhold som er vurdert av NVE, og som er vektlagt i konsesjonsbehandlingen av "Fauskepakken". Sametinget har etter NVEs vedtak funnet grunnlag for å trekke innsigelsene mot Laksåga kraftverk og Valffarjohka kraftverk. Det uttales at *"Sametinget mener at vedtaket i Fauskepakken er akseptabel. NVE har i sine vurderinger lagt vekt på samla belastning av tiltak i området og forsøkt å beholde uberørte områder intakt"*.

Departementet finner at saken er tilstrekkelig opplyst til at vedtak kan fattes i tråd med de saksbehandlingskrav som forvaltningsloven setter. Etter departementets syn vil en utbygging av Valffarjohka kraftverk i tråd med NVEs vedtak ha begrensede og akseptable ulemper for reindrift.

Når det gjelder klagers krav om et reindriftsfond på 1 mill. kr og 1 % andel av kraftomsetningen i medhold av ILO-konvensjonen art. 15 pkt. 2, mener NVE at denne bestemmelsen er en særlig regel for utnyttelsen av naturressurser som staten beholder eiendomsretten til i tradisjonelle samiske bruksområder. NVE påpeker at i motsetning til mutbare mineraler og petroleum, som tilhører staten, er vannressursen underlagt privat eiendomsrett, jf. vannressursloven § 13. NVE kan derfor ikke se at ILO-konvensjonen art. 15 pkt. 2 er anvendelig i denne saken. Departementet slutter seg til NVEs vurdering.

Andre forhold

Etter departementets vurdering vil Valffarjohka kraftverk ha akseptable ulemper for biologisk mangfold, landskap, friluftsliv m.m. For en nærmere vurdering av konsekvensene for disse og ev. andre allmenne interesser utover reindrift, viser departementet til NVEs vedtak for Valffarjohka kraftverk (KSK-notat 59/2015) og samlenotat for "Fauskepakken" (KSK-notat 53/2015). Departementet slutter seg til NVEs konklusjoner.

Forholdet til naturmangfoldloven

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 skal legges til grunn som retningslinjer ved behandling etter vannressursloven, jf. naturmangfoldloven § 7. Omfanget av vurderingene skal tilpasses verdiene som berøres av en utbygging.

NVE har vurdert og vektlagt naturmangfoldlovens prinsipper for offentlig beslutningstaking i vedtak av 16.6.2015. Departementet slutter seg til NVEs vurderinger etter naturmangfoldloven. Departementet anser kravene i naturmangfoldloven § 7 for å være oppfylt.

Forholdet til vannforskriften

Etter vannforskriften § 12 kan nye fysiske inngrep gjennomføres i en vannforekomst selv om miljøtilstanden svekkes dersom:

- alle praktisk gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i tilstanden for vannforekomsten,
- samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene er større enn tapet av miljøkvalitet og
- formålet med de nye inngrepene kan ikke med rimelighet oppnås kostnadseffektivt på andre miljømessig bedre måter.

Etter departementets syn viser vurderingen av tiltaket i forhold til prinsippene i naturmangfoldloven at inngrepet har akseptable konsekvenser for vannmiljøet. Det er videre fastsatt pålegg om avbøtende tiltak for å redusere virkningene. Formålet med utbyggingen er å øke produksjonen av fornybar elektrisitet og bidra til lokal sysselsetting og bosetting. Kraftverket vil også gi inntekter til grunneiere og kraftutbygger. Departementet har kommet til at den fordel denne utbyggingen medfører ikke kunne vært oppnådd så kostnadseffektivt på andre måter miljømessig sett. Departementet anser vilkårene i vannforskriften § 12 som oppfylt.

Samfunnsnytte

Valffarjohka kraftverk vil i tråd med NVEs vedtak produsere ca. 3,9 GWh i året.

Departementet mener at den viktigste samfunnsnyttene med Valffarjohka kraftverk vil være produksjonen av ny fornybar energi. Tiltaket vil ha positive virkninger for lokalt og regionalt næringsliv og sysselsetting under anleggsperioden. Videre vil utbyggingen av Valffarjohka kraftverk bidra til inntekter til tiltakshaver, Fauske kommune og private grunneiere som er involvert i prosjektet.

Oppsummering

Valffarjohka kraftverk vil bidra med en årlig produksjon på rundt 3,9 GWh fornybar energi. Tiltaket vil også gi positive ringvirkninger lokalt og varige inntekter til søker og kommune.

Departementet mener at en utbygging av Valffarjohka kraftverk i tråd med NVEs vedtak, vil ha akseptable konsekvenser for reindrift, naturmangfold, friluftsliv og andre interesser.

Etter en helhetsvurdering finner departementet at fordelene og nytten ved tiltaket er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Vilåret for konsesjon er oppfylt, jf. vannressursloven § 25.

5. Departementets vedtak

Klagen fra Balvatn reinbeitedistrikt tas ikke til følge. NVEs konsesjon til Valffarjohka kraftverk av 16.6.2015 opprettholdes.

Dette vedtaket kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28, tredje ledd, første punktum.

Med hilsen

Lars Christian Sæther (e.f.)
avdelingsdirektør

Vegard Hotvedt Strømsvåg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til:
Fauske kommune
Fylkesmannen i Nordland
Norges vassdrags- og energidirektorat
SKS Produksjon AS
SulisKraft AS